

KONKURS HISTORYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
ETAP WOJEWÓDZKI – 12 kwietnia 2021
KLUCZ ODPOWIEDZI

1.1. 2

1.2. 1

1.3. 3

2.1. B

2.2. C

2.3. B

3. C

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

W tekście mowa o koronacji Kazimierza Wielkiego (1333) oraz o odzyskaniu przez niego Kujaw na mocy „pokoju wieczystego” w Kaliszu, a także o przyłączeniu Rusi Czerwonej (Halickiej). Wydarzenia te rozegrały się pomiędzy bitwą pod Płowcami (1331, za panowania Władysława Łokietka, ojca Kazimierza) a bitwą pod Grunwaldem (1410, za panowania Władysława Jagiełły, niepochoźącego już z dynastii Piastów).

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA WYBÓR POPRAWNEJ ODPOWIEDZI (C) I UZASADNIENIE. NIE PRYZNAJEMY PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNY JEST TYLKO WYBÓR LUB TYLKO UZASADNIENIE.

4.1. B

4.2. B

4.3. A

5.1. C

5.2. D

5.3. A

6.1. B

6.2. A

6.3. F

7. **PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:**

Na ilustracji widzimy rewolucję francuską w postaci potwora, przed którym uciekają przedstawiciele elity (arystokracja i duchowieństwo). Potwór ma postać gilotyny, na głowie ma tzw. czapkę wolności (czapkę frygijską), a w ręku nóż ociekający krwią (terror). Również dziki wyraz twarzy, zęby i pazury mają świadczyć o żądzy krwi Rewolucji. Ogólne przesłanie karykatury jest zatem takie, że pomimo wolnościowej symboliki w rzeczywistości rewolucja przynosi rozlew krwi, okrucieństwo i cierpienie oraz wzbudza przerażenie swych wrogów.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE, JEŻELI W UZASADNIENIU POJAWIĄ SIĘ ODWOŁANIA DO CO NAJMNIEJ DWÓCH ELEMENTÓW GRAFICZNYCH (GILOTYNA, CZAPKA WOLNOŚCI, UCIEKAJĄCY ARYSTOKRACI, ZAKRWAWNIONY NÓŻ, ZĘBY I PAZURY, ZIEJĄCY OGIEŃ). NIE PRYZNAJEMY PUNKTU, JEŚLI POJAWIŁO SIĘ MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODWOŁANIE DO TYLKO JEDNEGO ELEMENTU GRAFICZNEGO LUB JEŚLI NIE MA ODWOŁANIA DO ŻADNEGO Z NICH.

8. **ROZSTRZYGNIĘCIE:** Tekst II

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

Tekst II mówi o sytuacji bezpośrednio po upadku powstania listopadowego (1830-1831), o czym świadczy nazwisko Iwana Paskiewicza jako pogromcy powstania, odwołania do nocy listopadowej, wzmianki o wznoszeniu twierdz celem umocnienia rosyjskiego panowania oraz zamknięciu Uniwersytetu Warszawskiego (1831).

Natomiast Tekst I dotyczy wydarzeń bezpośrednio poprzedzających wybuch powstania styczniowego (1863-1864), o czym świadczą odwołania do pacyfikacji demonstrującej uczucia

patriotyczne ludności przez rosyjskich Kozaków, którzy prowadzą zatrzymanych do istniejącej już warszawskiej Cytadeli.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO OBU ŹRÓDEŁ. NIE PRYZNAJEMY PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE LUB UCZEŃ ODNIESIE SIĘ TYLKO DO JEDNEGO ŹRÓDŁA.

9.1. C

9.2. C

9.3. B

10. ROZSTRZYGNIĘCIE: TAK

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

W tekście znajdujemy informacje dotyczące politycznych, gospodarczych i kulturalnych realiów życia w Galicji na przełomie XIX i XX w. W ramach autonomii galicyjskiej dla Polaków dostępna jest działalność parlamentarna (Sejm Krajowy we Lwowie i Rada Państwa w Wiedniu), funkcjonują też swobodnie instytucje kultury polskiej (uniwersytety w Krakowie i we Lwowie, Ossolineum). Z drugiej strony – w tekście podkreślono znaczenie słynnej „galicyjskiej biedy” tj. niedorozwoju ekonomicznego, m.in. w dziedzinie rolnictwa.

Ilustracja odnosi się do słynnej wizyty w gmachu Sejmu Krajowego cesarza Franciszka Józefa I, serdecznie witanego przez ziemiaństwo w tradycyjnych strojach polskich, co było demonstracją przywiązania do kultury polskiej oraz równocześnie lojalności wobec władcy, możliwą jedynie w zaborze austriackim.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO OBU ŹRÓDEŁ. NIE PRYZNAJEMY PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE LUB UCZEŃ ODNIESIE SIĘ TYLKO DO JEDNEGO ŹRÓDŁA.

11.1. Somma

11.2. Verdun

11.3. Compiègne

12.1. ROZSTRZYGNIĘCIE: NIE

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

Tekst I to fragment odezwy skierowanej do Polaków przez wojska niemieckie i austro-węgierskie na początku I wojny światowej. Jej autorzy zachęcają mieszkańców ziem polskich do wsparcia wkraczających wojsk mocarstw centralnych, obiecując im „wolność i niepodległość” po wyparciu wojsk rosyjskich.

Tymczasem komentarz współczesnego historyka (Tekst II) dotyczy wydania przez Niemcy i Austro-Węgry tzw. aktu 5 listopada, w którym powołano konkretny „załączek państwa polskiego” w formie zarządzanego kolegialnie królestwa, które stanowiło pewną podstawę odrodzenia Polski po 1918 r.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO OBU ŹRÓDEŁ. NIE PRYZNAJEMY PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE.

12.2. RADA REGENCYJNA (lub TYMCZASOWA RADA STANU)

13.1. ROZSTRZYGNIĘCIE: NIE

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

Wspomniana w Tekście I *mogila* to miejsce pochówku matki i serca Józefa Piłsudskiego (pochowanego na Wawelu) na cmentarzu na Rossie w Wilnie, ukochanym mieście Marszałka zdobytym w kwietniu 1919 r.

Natomiast Tekst II dotyczy Cmentarza Orląt Lwowskich, o czym świadczą odniesienia do walk miejskich („tymczasowe groby w parkach i na skwerach”) w listopadzie 1918 r. oraz młodego wieku ich uczestników (najmłodszy – trzynastolatek), a także eksponowana symbolika lwów.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO OBU ŹRÓDEŁ. NIE PRYZNAJEMY

PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE.

13.2. ROZSTRZYGNIĘCIE: NIE

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

Troje młodych ludzi z Tekstu II to ofiary walk o Lwów w listopadzie 1918 r., a zatem - walk z Ukraińcami, natomiast zdobywcy Wilna z kwietnia 1919 r. zginęli w zmaganiach z Armią Czerwoną (Sowietami, bolszewikami, Rosjanami).

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO OBU ŹRÓDEŁ. NIE PRYZNAJEMY PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE.

13.3. JĘZYK ŁACIŃSKI lub ŁACINA

14.1. A

14.2. B

15.1. A

15.2. FRANCO (właśc. FRANCISCO FRANCO BAHAMONDE)

15.3. PRZYKŁADOWE WYJAŚNIENIE:

Daty odnoszą się do przewrotów politycznych i przejęcia władzy przez dyktatorów (ustanowienia systemów totalitarnych lub autorytarnych).

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO DZIEJÓW CO NAJMNIEJ DWÓCH PAŃSTW:

W 1917 r. w Rosji nastąpiły dwie rewolucje (lutowa i październikowa), po czym władzę przejęli bolszewicy (Lenin). A w 1922 r. we Włoszech miał miejsce tzw. Marsz na Rzym, po czym władzę przejęli faszyci (Mussolini).

W 1926 r. w Polsce miał miejsce przewrót majowy, wskutek którego ustanowiono autorytarny system rządów sanacji z Józefem Piłsudskim na czele. Natomiast w 1933 r. w Niemczech wybory parlamentarne wygrała partia NSDAP Adolfa Hitlera, co zapoczątkowało proces budowy reżimu totalitarnego (III Rzeszy).

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO WYDARZEŃ W DWÓCH PAŃSTWACH. NIE PRYZNAJEMY PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE LUB UCZEŃ ODNIESIE SIĘ TYLKO DO JEDNEGO PAŃSTWA.

16.1. D

16.2. C

16.3. F

17.1. STEFAN STARZYŃSKI

17.2. PRZYKŁADOWA ODPOWIEDŹ:

Cytowane słowa zostały wypowiedziane podczas obrony Warszawy w ramach wojny obronnej 1939 r.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

18.1. ROZSTRZYGNIĘCIE: A

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

Pomnik oznaczony literą A to Pomnik Bohaterów Getta, zaś literą B oznaczony został Pomnik Powstania Warszawskiego.

Tekst zawiera fragment wspomnień uczestniczki powstania w getcie warszawskim w 1943 r., na co wskazuje obecność „żydowskich policjantów” oraz odprowadzanie schwytanych uczestników na Umschlagplatz, skąd byli transportowani do obozu śmierci.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO OBU ŹRÓDEŁ. NIE PRYZNAJEMY

PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE.

18.2. PRZYKŁADOWE WYJAŚNIENIE:

Pomnik B, czyli Pomnik Powstania Warszawskiego, nie mógł powstać bezpośrednio po II wojnie światowej ze względu na – słabnący z czasem – opór władz komunistycznych przeciw upamiętnianiu tego wydarzenia w związku z jego antyradzieckim charakterem (dążenia powstańców warszawskich od budowy suwerennej Polski, niepodporządkowanej Związkowi Radzieckiemu).

19.1. B

19.2. B

19.3. A

20.1. A

20.2. F

20.3. C

21.1. ROZSTRZYGNIĘCIE: TAK

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIE:

Pojęcie *sowietyzacji* wyjaśnione jest w Tekście II jako zarówno przejmowanie wzorców radzieckich w kulturze, jak i wykorzystywanie materiałów tłumaczonych z języka rosyjskiego. W tym właśnie duchu w pieśni (Tekst I) Stalin przedstawiany jest jako największy bohater i przywódca Polaków, ZSRR – jako najwspanialszy kraj na świecie, zaś kołchozy (wielkie państwowe gospodarstwa rolne) – jako wzór do wprowadzenia w Polsce. Typowe dla ówczesnego ZSRR jest również budowanie obrazu powszechnego szczęścia i entuzjazmu („chwała”, „blask”, „młoda krew”, „słońce”, „urodzaj”, „zwyciężając”). Umieszczone w przypisie nazwisko autora pieśni (A. Surkow) sugeruje również, że pieśń stanowi tłumaczenie z języka rosyjskiego.

NALEŻY UZNAWAĆ WSZYSTKIE MERYTORYCZNIE POPRAWNE ODPOWIEDZI.

PRYZNAJEMY 1 PKT ŁĄCZNIE ZA POPRAWNE ROZSTRZYGNIĘCIE I UZASADNIENIE Z ODWOŁANIEM DO TREŚCI TEKSTU I. NIE PRYZNAJEMY

PUNKTÓW, JEŚLI POPRAWNE JEST TYLKO ROZSTRZYGNIĘCIE LUB TYLKO UZASADNIENIE.

21.2. CHINY (CHIŃSKA REPUBLIKA LUDOWA)

22.1. (ROBERT) SCHUMAN

22.2. EUROPEJSKA WSPÓLNOTA WĘGLA I STALI

22.3. HOLANDIA (NIDERLANDY) lub LUKSEMBURG

23. PP

(1 PKT TYLKO ZA OBIE ODPOWIEDZI POPRAWNE, 0 PKT ZA OBIE LUB TYLKO JEDNĄ BŁĘDNĄ ODPOWIEDŹ)

24.1. C

24.2. B

24.3. A

25. C

26.1. FF

(1 PKT TYLKO ZA OBIE ODPOWIEDZI POPRAWNE, 0 PKT ZA OBIE LUB TYLKO JEDNĄ BŁĘDNĄ ODPOWIEDŹ)

26.2. ACEBD